

סימן י"א

ברין נר של שבת על ידי חשמל בשעת הגזירה.

שאלה: בשנת תש"כ נשאלתי מאנשים בגיטו קובנה אם יכולים הם לקיים מצות הדלקת נרות של שבת על חשמל (עלעקטרי) ולברך על זה ברכת להדליק נר של שבת, כי כל ימיהם היו נזהרים במצוה זו ועכשיו מלבד שאין להם כסף כדי לקנות נרות לכבוד שבת, מן הנמנע הוא להשיגם מפאת היותם סגורים ומסוגרים בתוך עמק הבכא של הגיטו, בעוד שאור חשמל נתנו הרשעים ימ"ש בהנם.

תשובה: בשו"ת בית יצחק יו"ד סי' ק"כ אות ד'—ה' כתב שמותר להדליק חשמל לנר שבת ולברך עליו, וכן פסק אורחות חיים סי' רס"ד סעיף ג', ולכן בנידון דידן שאי אפשר בשום אופן להשיג נרות לכבוד שבת בודאי מותר לברך על אור חשמל, וכן מותר לברך במוצאי שבת בהבדלה ברכת בורא מאורי האש על חשמל.

ועי' בספר אור חדש מהגראו"ה זצ"ל מווילנא שפסק גם כן שמותר לברך, וכן כתב בספר שו"ת מחזה אברהם סי' מ"א, אולם בספר מאורי האש פ"ה העלה לחלק דאימתי מותר לברך על חשמל זהו רק אם המנורות הן שקופות ואור שלהבת החשמל נראה מתוכן אבל מנורות חשמל העשויות מזכוכית כהה שאין אור השלהבת נראה ומשתקף מהן אין לברך עליהן. והנה מנורות החשמל בגיטו לא היו כהות אלא שקופות והשלהבת היתה נראית מהן לזאת נראה דיש להתיר לברך עליהן בין ברכת להדליק נר של שבת בין ברכת מאורי האש בהבדלה במוצאי שבת.

אחר' השחרור מאפלה לאור ראיתי בשו"ת משפטי עוזיאל ח' או"ח סימן ז', נשאל בנ"ד וכתב לתלות דבר זה במחלוקת הרמב"ם פ"ה מהל' שבת אחד אנשים ואחד נשים חייבין להיות בבתיהן נר דלוק עיי"ש, והר"ת (בתוס')

שבת כ"ה ע"ב) לפי דברי הרמב"ם שכתב חייבים להיות בבתיהם נר דלוק, דמוכח שאין חובה מיוחדת בהדלקת נר לשבת אלא חובת המצוה היא שיהיה נר דולק בבית ואף היה הנר דלוק מאתמול או שהדליקו עכ"ם וחש"ו מתקיימת חובה זו ולפי"ו יוצאים י"ח אף בהדלקת נר החשמל שהרי הנר מצוי בבית מלא אורה. אבל לדברי הר"ת שסובר שמצות שבת היא ההדלקה ולכן אם היה הנר דלוק ועומד צריך לכבותו ולחזור ולהדליקו אינו יוצא בנר חשמל י"ח הדלקה הואיל ואין הנעת הכפתור עושה הדלקה שהרי אש החשמלי עצור ואצור הוא בחוטי החשמלי, והנעת הכפתור אינה אלא להמשיך את הזרם או לעצור אותו ועד שהפתילה אינה נדלקת אלא מתחממת ונעשית גחלת ומאירה בגחלתה ואין כאן הדלקה ומש"ה אין לברך על הדלקה זו. והכי מסתברא כד' ר"ת ועיי"ש.

ג גם ראיתי בשו"ת ציץ אלעזר ח"א בסימן כ' פרק י"א שכותב ג"כ בדברי הרמב"ם הנ"ל שאין עצם ההדלקה מן המצוה אלא עיקר המצוה שיהיה לו נר דלוק בביתו עיי"ש, ומסיק דחשיב שפיר הדלקה, ואפילו לר"ת שפיר יוצא בו י"ח בנר חשמל עיי"ש.

א יוצאים י"ח נר חנוכה ע"י אור העלקטריק ראיתי בשו"ת לבושי מרדכי תליאתה חלק או"ח סימן נ"ט. אם יוצאים י"ח נר חנוכה ע"י אור עלקטריק לענ"ד דבר פשוט שאינו יוצא. שאם כי יוצא בכל השמנים בין בנר שבת בין בנר חנוכה מ"מ צ"ל דומיא דשמן. אבל דבר שדולק יפה מבלי שמנונית, וכי ס"ד שהמדליק עצים דקים וקסמין שיוצא י"ח נר שבת ונר חנוכה? וה"נ אור החשמל שאין בו שמנונית ועיי"ש בשבת כ' ע"ב שוכא דארוז עץ בעלמא הוא ופרש"י ופשיטא דלא חזי לפתילה אלא למדורה, וה"נ כיו"ב ואינו יוצא בו י"ח הדלקה עיי"ש. וכן ראיתי בשו"ת בית יצחק יו"ד סימן ק"כ דאינו יוצא לא בנר עלקטריק ולא בנר גאזי וכן הוא בשו"ת פקודת אלעזר סימן כ"ג שאין יוצאין מצות נר חנוכה בנר עלקטריק משום דבשעת ההדלקה בעי שיעור כמש"כ בש"ע סימן תרע"ח סעיף ב' והשיעור אין כאן לפניו דאפשר שיסגרו הכלי מכונה ועיי"ש בספר מאורי האש פ"ה שהאריך בזה וסיים בצ"ע.